

درباره یک تاسیسی

نخستین کوشش ایرانیان برای پیوستن به کنوانسیون‌های بین‌المللی در مورد تشکیلات بین‌المللی صلیب سرخ به دوران پادشاهی ناصرالدین شاه قاجار بازمی‌گردد. اما عملیات تشکیلی مؤسسه خیریه امدادی در ایران تحت حمایت دولت در سال ۱۳۰۱ خورشیدی صورت گرفت. کشور ایران رسماً درخواست کرد که به جای صلیب سرخ و هلال احمر، نشان ویژه خود را داشته باشد: «شیر و خورشید سرخ». این نشان بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در بهمن ماه ۱۳۵۷، دولت ایران در سال ۱۹۸۰ رسماً فدراسیون جهانی اعلام کرد که از این پس به جای نماد شیر و خورشید سرخ، همانند دیگر کشورهای اسلامی از «هلال احمر» استفاده خواهد کرد.

نگاهی کوتاه به عملکرد جمعیت هلال احمر در طول چهار دهه انقلاب

چشم امید محرومان

عضویت نزدیک به ۲ میلیون داوطلب، توان بالای لجستیکی جمعیت هلال احمر در امداد و نجات و پتانسیل بالای درمانی این مجموعه باعث شده تا این سازمان مردم‌نهاد در کنار مأموریت اصلی خود، به عنوان معین دولت، نقش و مأموریت‌های حاکمیتی را نیز به عهده بگیرد. مأموریت‌هایی که بدون تردید باعث شده است تا این سازمان مردم‌نهاد به موفقیت‌های متعددی در بخش‌های مختلف دست یابد، اما نگهداشت تمام این دستاوردها بدون توجه مسئولان دولتی به فعالیت داوطلبانه و حفظ اعتماد اجتماعی و پرهیز از حاشیه‌سازی‌های سیاسی امکان‌پذیر نیست. «شهروند» به مناسبت فرا رسیدن چهل‌مین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی به مرور چهار دستاورد موفقیت این سازمان پرداخته است.

و امداد و خدمات خیر خواهانه پرداخته است. از جمله خدمات هلال احمر در طول این ۴۰ سال می‌توان به فعالیت بیش از ۵۳۱ پایگاه امداد و نجات جاده‌ای، کوهستانی و دریایی، بیش از ۴۰۰ مرکز مانگاه تخصصی و عمومی، بیش از ۲۰۰ بیمارستان سریع الاستقرار، ۱۱۹ مرکز توانبخشی و ارتوپدی و چهار بیمارستان و مرکز درمانی داخل کشور اشاره کرد. جمعیت هلال احمر در ۴۰ سال گذشته تلاش کرده در همه صحنه‌ها از جمله جنگ، حوادث و... کنار مردم باشد. این جمعیت با توجه به ظرفیت‌های مختلف در عرصه‌های امداد و نجات، سلامت، داوطلبی، آموزش همگانی و... نه تنها در کشور که حتی در دنیا نیز به عنوان یکی از شناخته شده‌ترین و کارآمدترین جمعیت‌های ملی معرفی می‌شود.

شهروند! چهل‌مین سالگرد انقلاب در جمعیت هلال احمر با خبرهای خوشی شروع شد؛ افتتاح‌های بی‌پایه، افتتاح پایگاه‌های امدادی با مجموع ۴۲۰۸ متر زیربنا در هفت استان، سوله و انبار امدادی با مجموع ۹۹۰۴ متر زیربنا در ۹ استان، ساختمان‌های امدادی، اداری و توانبخشی، دو مرکز تحقیقاتی و سه پایگاه امدادی در قزوین. به علاوه در این ایام در ۹ استان کشور مانور بهداشت و درمان اضطراری برگزار شد و ۴۲۳ کاروان سلامت در استان‌های محروم فعالیت داشته‌اند. توسعه بزرگترین سازمان مردم‌نهاد کشور در چهل‌مین سالگرد انقلاب اسلامی در حالی صورت پذیرفت که این جمعیت در طول ۴۰ سال از انقلاب اسلامی در شرایط مختلف انقلاب، دفاع مقدس، دوران سازندگی و در دو دهه ۸۰ و ۹۰ در کنار دولت و مردم به راه‌های خدمت‌رسانی همچون بهداشت و درمان

«سلامت» پیشانی و کانون حیاتی خدمات هلال احمر

جمعیت‌های هلال احمر ایران یک سازمان مردم‌نهاد غیردولتی است که به صورت داوطلبانه و مردم‌نهاد اداره می‌شود، اما به دلیل این که بخشی از فعالیت‌های حاکمیتی دولت در ایران به این نهاد سپرده شده، این نهاد به‌عنوان معین دولت در حوزه‌های امداد و نجات، بهداشت و درمان، آموزش و برنامه فرهنگی در کشور شناخته شده است. فعالیت‌های هلال احمر در حوزه سلامت در عرصه‌هایی مانند توانبخشی است که بیش از پیش با مددجویان و توان‌یابان اجتماعی مرتبط است. در حقیقت سلامت در جمعیت هلال احمر نه به‌عنوان یک مکمل، بلکه پیشانی و کانون حیاتی خدمات هلال احمر به حساب می‌آید. هلال احمر نقش بسزایی هم در تأمین امنیت سلامت جامعه و تسکین آلام بشری دارد و در این راستا حتی جمعیت هلال احمر در عرصه بین‌المللی نیز وظایفی را عهده‌دار است. حال تکرار «تفاهات خوب»، عنوانی است که می‌توان به فعالیت‌های هلال احمر در حوزه سلامت در سال‌های انقلاب اشاره کرد. خبرهای خوبی که این روزها با هم باعث شده است تا فعالیت‌های این سازمان مردم‌نهاد در عرصه سلامت بیش از پیش نمایان شود. «شهروند» به نمونه‌ای از این فعالیت در طول ۴۰ سال انقلاب اشاره دارد.

- معاونت بهداشت، درمان و توانبخشی جمعیت هلال احمر همسو با مواد ۲ و ۳ قانون اساسنامه خود یعنی تسکین آلام بشری و حمایت از سلامت و زندگی انسان‌ها در داخل و خارج از کشور در زمینه‌های خدمات بهداشتی و درمانی در مراکز درمانی خارج از کشور وارد عمل شده و همگام با برنامه‌های وزارت خارجه در کشور متبوع فعالیت‌های درمانی خود را به مردم آن کشور ارایه می‌کند. بر این اساس جمعیت هلال احمر ایران در حال حاضر ۱۵ مرکز درمانی فعال در ۱۴ کشور دنیا در قاره‌های آسیا، اروپا، آفریقا، اقیانوسیه، آمریکا، شمالی و جنوبی دارد و خدمات درمانی لازم را به مردم این کشور ارایه می‌کند. در این زمینه جمعیت هلال احمر چهار مرکز فعال در قاره آسیا دارد که در لبنان، جمهوری آذربایجان، افغانستان و پاکستان خدمات درمانی لازم را به مردم نیازمند ارایه می‌کند.
- نخستین مرکز اقامتی - رفاهی (هتل بیمارستان) تهران نیز در جمعیت هلال احمر افتتاح شد. از آنجا که در برخی موارد درمان‌های تخصصی زمانبر بوده و نیاز دارد تا بیماران مدت زمان طولانی را صرف درمان کنند و همین‌طور با توجه به این که دست‌های از مراجعه‌کنندگان از شهرستان‌ها یا سایر کشورهای مجاور در جریان در می‌ماند، هلال احمر ایران حاضر می‌شوند، جمعیت هلال احمر با هدف تأمین آسایش بیماران و توسعه تور بیسم

خودکفایی در تولید اقلام امدادی

صنایع نساجی هلال احمر ایران یک شرکت عام‌المنفعه است که مأموریت فرامرزی دارد. این شرکت در سال ۱۳۳۶ تاسیس شده و با نام‌های مختلف فعالیت کرده است. در سال ۱۳۷۳ شرکت توسط جمعیت هلال احمر خریداری شد و فعالیت خود را مطابق اهداف جمعیت هلال احمر پیش برد. این شرکت تولید انواع نخ، پارچه، پتو و به‌طور کلی انواع محصولات نساجی و فروش محصولات تولیدی را بر عهده دارد. کارخانه شرکت صنایع نساجی هلال احمر در تهران، در ۱۸ کیلومتر جاده مخصوص تهران - کرج قرار دارد و در زمینه به مساحت ۵۲ هزار متر مربع احداث شده است. شش کارگاه، سوله‌ها، ماشین‌آلات صنعتی و... از جمله امکانات شرکت هستند. اما آنچه کار شرکت را خاص کرده، نه سوله‌ها و کارگاه‌ها و نه ماشین‌آلات صنعتی آن، بلکه روحیه امدادی کارگران و کارکنانی است که تنها برای کسب درآمد کار نمی‌کنند. شرکت صنایع نساجی هلال احمر ایران با بیش از نیم قرن تجربه در زمینه تولید و تأمین ملزومات امدادی کشور، دارای ظرفیتی کم‌نظیر در منطقه است. کارگران کارخانه می‌کوشند با تولید محصولات امدادی، آن زمان که طبیعت روی تند و تلخ خود را به روی بشر می‌گشاید، زمینه لازم را برای تسریع و تسهیل عملیات نجات و تأمین نیاز مددجویان فراهم آورند. این شرکت هم‌اکنون بزرگترین تولیدکننده چادرهای باکیفیت در منطقه است.

خدمتی به نام امداد و نجات

به امدادگر تبدیل می‌شدند. حال بیش از ۶۰ هزار امدادگر و نجاتگر در جه‌بندی شده به فعالیت مشغولند. در هفت درجه امدادی؛ امدادگر سبک، امدادگر دو، امدادگر یک، نجاتگر سه، نجاتگر دو، نجاتگر یک و ایثار. امدادگران و نجاتگران آموزش‌های تخصصی و ویژه‌های می‌بینند تا به عنوان نیروی متخصص شناخته شوند، مانند امدادگران و نجاتگرانی که در جه‌امدادی نجاتگر سه ایثار دارند.

از زمانی که جمعیت هلال احمر ایران وظیفه امداد و نجات بین‌شهری را به عهده گرفت، پایگاه‌های متعددی را راه‌اندازی کرد و فعالیت‌های زیادی را در این رابطه انجام داد. به طوری که در این سال‌ها، ۴۷۹ پایگاه امداد و نجات بین‌شهری در سراسر ایران ایجاد شد. همچنین ۶۰ پایگاه کوهستان و ۲۰ پایگاه ساحلی که در مجموع تعداد پایگاه‌های ذکر شده به ۵۵۹ پایگاه می‌رسد. این تعداد رقم قابل توجهی است. اما بارش‌ها روزافزون جمعیت و توسعه شبکه راه‌ها در سراسر کشور، طبیعتاً در سال‌های آینده به پایگاه‌های خیلی بیشتری نیاز است. جمعیت بیشتر می‌تواند سوانح جاده‌ای بیشتری را هم به دنبال داشته باشد، برای همین به‌سنجش دقیق تری برای ایجاد پایگاه‌های امداد و نجات جاده‌ای نیاز است. اقدامی که به همت جمعیت هلال احمر ایران صورت گرفت این است که آمایش سرزمینی انجام شد و براساس آن نیاز ایران به پایگاه‌های امداد و نجات مشخص شد. این برآورد نشان می‌دهد که در ۱۰ سال آینده به ۱۲۰۰ پایگاه امداد و نجات در سراسر ایران نیاز است، چیزی که علاوه بر بودجه برای تأمین زیرساخت‌های آن، همت بلند مسئولان و البته یاری نیروهای داوطلب و نیز امدادگران را می‌طلبد. همسو با این فعالیت‌ها، جمعیت هلال احمر در سراسر کشور دارای ۲۷ پایگاه امداد و نجات است که با توجه به نیاز استان، حوادث و... با لگد امدادی هلال احمر به شکل ثابت یا موقت در استان مستقر می‌شود.

یک «امداد» دارد و یک «نجات» در مورد سازمان امداد و نجات حرف می‌زنم با سیاست‌گذاری برای توسعه آگاهی‌های همگانی، ارایه خدمات امدادی به آسیب‌دیدگان و کمک به آنها جهت بازگشت به زندگی عادی تلاش می‌کند، از طریق آمدادی و بکارگیری جدیدترین و کارآمدترین تجهیزات، فناوری و اطلاعات علمی و منابع انسانی متخصص به این کار مبادرت می‌ورزد؛ در جهت برقراری دوستی و تفاهم متقابل و صلح پایدار میان ملت‌ها و همچنین حمایت از زندگی و سلامت انسان‌ها بدون در نظر گرفتن هیچ‌گونه تبعیض میان آنها گام برمی‌دارد. پس از تاسیس جمعیت هلال احمر در سال ۱۳۰۱ و با وقوع زلزله‌ای در خرداد ۱۳۰۲ در شرق خراسان و سه ماه بعد در سیرجان و کرمان و جاری شدن سیلاب‌های گسترده در همان سال در استان‌های گیلان، مازندران، آذربایجان شرقی و اصفهان نخستین استمداد ملی برای کمک به آسیب‌دیدگان در سطح کشور صورت گرفت و همین باری سانی حرف‌های برای سازماندهی تشکیلاتی آن شد. از سازمان امداد و نجات حرف می‌زنم؛ سازمانی که خدمات گسترده آن در عملیات‌های مختلف ملی و بین‌المللی موجب شده جمعیت هلال احمر ایران جایگاه ویژه‌ای بین جمعیت‌های صلیب سرخ و هلال احمر کسب کند و به عنوان یکی از ۱۰ جمعیت قدرتمند جهان در پاسخگویی به سوانح و حوادث مطرح شود. سطرهای پیش‌رو، نگاهی است کوتاه بر برخی از دستاوردهای مراکز مختلف این سازمان، در زمانی که یک «امداد» دارد و یک «نجات».

پایگاه‌های امداد و نجات جاده‌ای بعد از انقلاب ایجاد شد و پیش از آن هیچ فعالیت منسجمی در اینباره انجام نمی‌شد. البته وجود پایگاه‌ها به تنهایی کفایت نمی‌کرد، برای همین به حضور نیروهای متخصص هم نیاز بود، همین ماجرا سر آغاز فعالیت تازه‌ای شد؛ جذب نیروهای مختلف، نیروهایی که پس از گذراندن دوره‌های آموزشی

تسکین‌گر در دردمندان

نهضت بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر چهار هدف تعریف شده دارد؛ یکی از این اهداف «تسکین آلام بشری» و هدف دیگر هم «حمایت از زندگی و سلامت انسان‌ها بدون در نظر گرفتن هیچ‌گونه تبعیض میان آنها» است. «داروخانه‌های هلال احمر در راستای همین اصول و با هدف کمک به بیماران فعالیت می‌کنند. این داروخانه‌ها براساس وظیفه حمایت و کمک به افراد محروم تاسیس شده است. این یک امر طبیعی است که هلال احمر با توجه به وظیفه درمانی‌اش به تدارک دارو هم بپردازد.»

هلال احمر جمعیت عام‌المنفعه‌ای است که براساس بند ۸ ماده ۴ اساسنامه خود، نزدیک به ۳۰ سال است به تأمین و عرضه دارو می‌پردازد و حالا ۳۶ داروخانه در مراکز استان‌های مختلف دارد؛ ۲۶ داروخانه‌ای که تنها به عرضه داروهای معمولی علاقه‌مند نیستند؛ آن‌ها بیشتر تمرکز خود را بر روی داروهای کمیاب در کشور قرار داده‌اند. سازمان تدارکات پزشکی هلال احمر که مسئولیت خطیر تأمین داروهای مورد نیاز جامعه و توزیع سالم و به‌موقع اقلام دارویی و به‌ویژه داروهای حیاتی را به عهده دارد، در دو دهه گذشته پای به میدان تولید انواع دارو و تجهیزات پزشکی گذاشته و همپای صنایع بزرگ دارویی تلاش دارد برای خودکفایی ایران اسلامی در عرصه تولید دارو و تجهیزات پزشکی و همچنین داروهای خاص و مورد نظر وزارت بهداشت، گام‌های اساسی بردارد. برنامه‌ریزی برای تولید داروهای ضد سرطان و هورمونی همچنین تولید واکسن‌های انسانی در شرکت دارویی «سپا»، تولید استاندارد داروهای طب سنتی و ایجاد بستری مناسب برای کاربردی کردن تحقیقات، ترویج فرهنگ مصرف گیاهان دارویی، ارایه خدمات مطلوب درمانی به شهروندان همچنین تلاش برای تحول بخشیدن به نظام توزیع دارو با هدف تأمین رفاه حال هموطنان در سطح داروخانه‌های هلال احمر، برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدتی هستند که در ذهن دست‌اندرکاران پرتلاش مجموعه سازمان تدارکات پزشکی هلال احمر نقش بسته و امروز با مساعدت مسئولان جمعیت هلال احمر و همت مدیران این سازمان بخش عمده‌ای از این طرح‌ها عملیاتی شده و آن چه می‌ماند، قطعات آینده‌ای نزدیک محقق خواهد شد.

